

PRAVNI OKVIR

Bela knjiga za 2024. godinu pruža detaljan uvid u aktuelno stanje zakonodavstva i poslovnog okruženja, sa posebnim fokusom na ključne reforme koje približavaju Srbiju najboljim svetskim standardima i praksama te dalje podržavaju put Srbije ka članstvu u Evropskoj uniji. Imajući u vidu dinamične promene u poslednjih nekoliko godina, Srbija pokazuje iz godine u godinu napredak u oblasti usklađivanja zakonodavstva sa EU propisima, potvrđujući posvećenost procesu EU integracija i unapređenju uslova za poslovanje stranih i domaćih investitora.

Tokom 2024. godine, značajna pažnja posvećena je oblasti ESG (zaštita životne sredine, društvene odgovornosti i upravljanja), koja sve više postaje centralna tačka interesovanja međunarodnih investitora i nacionalnih strategija. Ova tema se kontinuirano razvija, te je ove godine u Srbiji uočljive inicijative koje podržavaju održiv razvoj, što je u skladu sa evropskim ESG standardima.

Evropski propisi, poput Direktive o zaštiti uzbunjivača (EU Whistleblower Directive) i Nemačkog zakona o lancu snabdevanja (German Supply Chain Due Diligence Act - LkSG), imaju značajan uticaj na poboljšanje zaštite uzbunjivača i mogu poslužiti kao uzor za dalji razvoj srpskog zakonodavstva, naročito u stvaranju sveobuhvatnijeg i efikasnijeg sistema za uzbunjivače. Dalje, EU CSDDD (EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive) dodatno proširuje obaveze kompanija da uključuju mehanizme za prikupljanje informacija kroz uzbunjivanje posebno u kontekstu održivosti i društvene odgovornosti.

Pored određenih inicijativa preduzetih u prethodnom periodu u pravcu daljih izmena propisa i njihovog unapređenja o kojima će biti reči u ovom poglavlju Bele knjige, Pravni odbor Saveta smatra da i dalje postoji značajan prostor za poboljšanja.

U cilju ubrzanja zelene tranzicije, Srbija bi trebala da radi na jačanju zakonodavstva u okviru zaštite životne sredine, time se podrazumeva usklađivanje nacionalnih propisa sa standardima EU, kao što su Direktiva o kvalitetu vazduha i Direktiva o industrijskim emisijama. Proces usklađivanja uključuje donošenje novih zakona i/ili izmena/dopuna

postojećih. Dalje, bitno je razvijanje savremenog sistema za kontinuirani monitoring stanja životne sredine kao i redovno izveštavanje javnosti o napretku u implementaciji zelenih politika. Uz to je bitno da se obezbedi edukacija radi podizanja svesti o zaštiti životne sredine, a to se može postići kroz pokretanje kampanja o važnosti zaštite životne sredine i promocije održivih praksi među građanima i privrednicima.

Kako bi se osiguralo da zakonodavne promene imaju uticaja, potrebno je i generalno povećanje kapaciteta institucija. Jačanjem kapaciteta regulatornih tela, inspekcijских službi i sudstva obezbeđuje se pravilna i efikasna primena aktuelnih i novih propisa. Neophodno je i nastaviti sa praksom usklađivanja domaćeg regulatornog okvira sa EU propisima.

Kao uvod u poglavlje „Pravni okvir“ Bele knjige, ponovićemo preporuke Pravnog odbora Saveta iz prethodnog izdanja, imajući u vidu da je i dalje neophodno da:

- postoji uniformnija praksa srpskih sudova, kao i uopšteno veća efikasnost pravosuđa i regulatornih organa. Iako su uloženi određeni naponi, trajanje sudskih postupaka je i dalje jedan od najvećih problema u pogledu stvaranja povoljnije klime za investitore;
- se više radi i obezbede dodatna sredstva u pogledu usavršavanja organa i stvaranja adekvatnih mehanizama za sprovođenje zakona, imajući u vidu veliki broj novih i specifičnih oblasti koje su bitne u poslovnom okruženju (kao što je slučaj na primer sa pravom zaštite konkurencije ili zaštitom prava intelektualne svojine).
- se uloži više napora u edukaciju javnosti o zakonskim odredbama i dostupnim opcijama (primera radi, potrošače i potencijalne uzbunjivače);
- se omoguće praktičnije opcije za sprovođenje različitih zakonskih rešenja (kao što bi bio slučaj sa uvođenjem „stranih“ elektronskih potpisa, što bi u značajnoj meri olakšalo poslovanje u Srbiji).